ՍՄԿԿ Կենտկոմի և ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի 1988 թվականի մարտի 24-ի որոշումը

ԱԴՐԲԵՋԱՆԱԿԱՆ ՍՍՀ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՄԱՐԶԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՐԱԳԱՑՄԱՆ 1988—1995 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՍՄԿԿ Կենտրոնական կոմիտեն և ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհուրդը նշում են, որ Սովետական Միության բոլոր ժողովուրդների եղբայրական օգնությամբ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը զգալի հաջողություններ է ձեռք բերել սոցիալական ու տնտեսական զարգացման գործում. ապահովվել է ժողովրդական տնտեսության նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդումը: Միայն վերջին երեք հնգամյակում արդյունաբերական արտադրության ծավալը մարզում մեծացել է ավելի քան 3 անգամ, գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրությունը՝ 1,5 անգամ: Էապես աճել է մարզի մասնակցությունը աշխատանքի հանրապետական ու ընդհանուր միութենական բաժանմանը, ակտիվորեն են զարգանում ինտեգրացման պրոցեսները: Բարելավվել է բնակչության ապահովվածությունը բնակմակերեսով, հիվանդանոցներով, գրադարաններով, ակումբներով:

Դրա հետ մեկտեղ վերջին ժամանակներս նկատվել է հանրային արտադրության արդյունավետության նվազման միտում: Չեն կատարվում կապիտալ շինարարությանը, բնակելի տների գործարկման պլանները: Սոցիալ-կուլտուրական ոլորտի զարգացումը հետ է մնում քնակչության աճող պահանջներից: Աշխատավորական շատ կոլեկտիվներում վատացել է կարգապահությունը, իջել է պատասխանատվությունը արտադրանքի արտադրության պլանները և դրանց մատակարարման պայմանագրային պարտավորությունները կատարելու համար: Մարզի ձեռնարկությունների անկումն աշխատանքը բացասաբար է անդրադառնում ժողովրդական տնտեսության գործերի վիճակի վրա:

Նշված թերությունները ինչպես տեղական, այնպես էլ հանրապետական կուսակցական և սովետական մարմինների ղեկավար և կազմակերպչական դերը թուլացնելու, ընդլայնվող դեմոկրատիայի պայմաններում, էկոնոմիկայի կառավարման արմատական ռեֆորմի իրագործման պայմաններում նրանց դանդաղ վերակառուցման, մասսաների շրջանում կուսակցական-քաղաքական աշխատանքի մակարդակն իջեցնելու հետևանքն են:

Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի սոցիալական ու տնտեսական հետագա զարգացումն ապահովելու և հիշյալ թերությունները վերացնելու նպատակով ՍՄԿԿ Կենտրոնական կոմիտեն և ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհուրդը որոշում են.

1. Ադրբեջանի կոմկուսի Կենտկոմին և Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին, Ադրբեջանի կոմկուսի Լեռնային Ղարաբաղի մարզկոմին և Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի ժողովրդական դեպուտատների սովետի գործկոմին, մարզի կուսակցական ու սովետական մյուս մարմիններին և սկզբնական կուսակցական կազմակերպություններին ուժեղացնել աշխատավորների մոբիլիզացման քաղաքական ու կազմակերպչական աշխատանքը՝ իրագործելու համար ՍՄԿԿ XXVII համագումարի, ՍՄԿԿ Կենտկոմի 1987 թվականի հունիսյան և 1988 թվականի փետրվարյան պլենումների որոշումները, կուսակցության՝ վերակառուցման կուրսը, գիտատեխնիկական առաջադիմության նվաճումների և առաջավոր փորձի օգտագործման, հաշվային արտադրության ինտենսիվացման հիման վրա սոցիալ-տնտեսական զարգացումն արագացնելով Ադրբեջանական ՍՍՀ-ում ապրող հայ բնակչության ցանկությունները.

քննության առնել Բաքու քաղաքում հայկական դրամատիկական թատրոն ստեղծելու հարցը.

մշակել և իրականացնել Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի տարածքում գտնվող պատմական ու մշակույթի հուշարձանների վերականգնման ու վերաօրոգման աշխատանքների հետագա անցկացման միջոցառումների համալիր, նկատի ունենալով այդ աշխատանքների մեջ ներգրավել վերականգնման մասնագետ հայաստանցի վարպետների:

4. ՍՍՀՄ հրատարակչությունների, պոլիգրաֆիայի և գրքի առևտրի գործերի պետական կոմիտեին՝ տասներկուերորդ հնգամյակում վերակառուցել Ստեփանակերտ քաղաքի ու Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի շրջանային կենտրոնների տպարանները, ընդլայնել հայերեն գրականության լույսընծայումը, նկատի ունենալով ապահովել այդ գրականության ընկատմամբ մարզի քնակչության պահանջմունքի ապահովումը:

5. ՍՍՀՄ քաղաքացիական ավիացիայի մինիստրությանը 1989 թվականին քննության առնել Ստեփանակերտ քաղաքի օդանավակայանի վերակառուցման հարցը (ներառյալ այն ժամանակակից ռադիոնավավարական սարքավորումներով հանդերձավորումը) մեծ ուշադրություն դարձնելով այդ աշխատանքների մեջ ներգրավել վերականգնման մասնագետ հայաստանցի վարպետների:

6. Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի քնակչության ջրամատակարարումը բարելավելու և ոռոգելի հողագործությունը զարգացնելու համար ՍՍՀՄ մելիորացիայի ու ջրային տնտեսության մինիստրությանը և ՍՍՀՄ պետագրոարդին.

ապահովել 1988—1990 թվականներին Բադարաչայ գետի վրա 30 միլիոն խորանարդ մետր ծավալով ջրամբարի նախագծումը և նրա կառուցումը հիմնականում տասներեքերորդ հնգամյակում, նկատի ունենալով առաջին հերթը գործարկել 1993 թվականին.

քննության առնել տասներեքերորդ-տասնչորսերորդ հնգամյակներում Կարկարչայ գետի վրա 20 միլիոն խորանարդ մետր ծավալով ջրամբարի նախագծման ու շինարարության առաջարկությունը և ընդունել համապատասխան որոշում.

1988—1990 թվականների համար «Ադրգյխմելիորշինին» հատկացնել 12 միլիոն ռուբլի գումարով պետական կենտրոնացված կապիտալ ներդրումների լրացուցիչ լիմիտներ Բադարաչայ և Կարկարչայ գետերի վրա ջրամբարների կառուցման նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի մշակման և շինարարության նախապատրաստման աշխատանքների անցկացման համար, ինչպես նաև առաձնացնել անհրաժեշտ նյութական ռեսուրսներ.

«Ադրգյուղշրմուղշին» միավորմանը հատկացնել պետական կենտրոնացված կապիտալ ներդրումներ և նյութատեխնիկական ռեսուրսներ, որոնք անհրաժեշտ են 1989 թվականին Ինքնավար մարզի տարածքում Ղարաբաղի խմբային ջրմուղի շինարարության ավարտման, ինչպես նաև հեռանկարում բոլոր գյուղական բնակավայրերը կենտրոնացված ջրամատակարարմամբ ապահովելու համար:

Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ տասներկուերորդ հնգամյակում իրականացնել Ստեփանակերտ քաղաքը և մարզի շրջանային կենտրոնները կայուն ջրամատակարարմամբ ապահովելու միջոցառումներ:

7. Բնակչությանը սննդամթերքի մատակարարումը բարելավելու և գյուղատնտեսական հումքի վերամշակումն ու պահպանումը ապահովելու համար ՍՍՀՄ պետագրոարդին և Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ 1988—1994 թվականներին ապահովել Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում սոգրարդյունաբերական համալիրի օբյեկտների շինարարությունը:

8. ՍՍՀՄ հացամթերքների մինիստրությանը՝ 1989 թվականին ապահովել Ասկերան ավանում օրական 250 տոննա կարողությամբ համակցված կերերի գործարանի նախագծային-նախահաշվային փաստաթղթերի մշակումը և 1990—1991 թվականներին՝ գործարանի շինարարությունը:

9. Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի քնակչության տրանսպորտային սպասարկման հետագա բարելավման նպատակով Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ մշակել և 1989 թվականին հաստատել մարզում ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների և ներտնտեսային ճանապարհների զարգացման սխեման, ստեղծել համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանումներ, ճանապարհային շինարարության ծավալները 1,5—2 անգամ մեծացնելու համար: 1988—1990 թվականներին վերակառուցել Գորիս — Լաչին—Ստեփանակերտ ավտոմոբիլային ճանապարհը 75 կիլոմետր երկարությամբ:

10. ՍՍՀՄ էներգետիկայի ու էլեկտրիֆիկացիայի մինիստրությանը՝ ապահովել Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում գտնվող արտադրական և կուլտուր-կենցաղային օբյեկտների էլեկտրամատակարարման հուսալիությունը, որի համար էլեկտրացանցային օբյեկտների շինարարության ու վերակառուցման նպատակով Ադրգյխէներգոյին հատկացնել անհրաժեշտ մեքենաներ ու մեխանիզմներ:

11. ՍՍՀՄ գազի արդյունաբերության մինիստրությանը՝ 1989 թվականի պլանում «Ադրտրանսգազ» միավորման համար նախատեսել դեպի Հադրութ ավան կողմնատար գազամուղի շինարարության առաջադրանք (Ֆիզուլի—Ջերբայիլ գազամուղի կազմում), ինչպես նաև 1989 թվականին ապահովել Միր-Բաշիր—Մարտակերտ—Քելբաջար կողմնատար գազամուղի նախագծումը, իսկ 1990—1991 թվականներին՝ դրա շինարարությունը:

ՍՍՀՄ պետագրոարդին՝ ՍՍՀՄ տնտեսական ու սոցիալական զարգացման 1989—1990 թվականների և տասներեքերորդ հնգամյակի պլանների նախագծերը մշակելիս նախատեսել Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի քնակավայրերում 550 կիլոմետր կողմնատար գազամուղների և բաշխիչ գազացանցերի շինարարություն:

12. Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ ՍՍՀՄ համապատասխան մինիստրությունների ու գերատեսչությունների հետ համատեղ մշակել և իրականացնել այնպիսի միջոցառումների կոմպլեքս, որոնք ապահովեն մինչև տասներեքերորդ հնգամյակի վերջը Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում արդյունաբերական արտադրանքի արտադրության ավելացում 1,5—1,6 անգամ, այդ թվում մեքենաշինական արտադրանքինը՝ 2,6 անգամ, գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքինը՝ 1,3—1,4 անգամ, ինչպես նաև ժողովրդական սպառման ապրանքների և շինանյութերի ընշանակալի աճ:

Այդ նպատակների համար նախատեսել կապիտալ ներդրումների և կապալային աշխատանքների, ֆինանսական և նյութական ռեսուրսների լիմիտների հատկացում, ստեղծել նորոգման, շինարարական, ավտոտրանսպորտային, ճանապարհային կազմակերպությունների ժամանակակից նյութատեխնիկական բազա, դրանք ապահովելով անհրաժեշտ մեքենաներով, մեխանիզմներով ու սարքավորումներով:

13. Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի քնակչության ռացիոնալ զբաղվածություն ապահովելու և նրա արդյունաբերական պոտենցիալը զարգացնելու համար ՍՍՀՄ էլեկտրատեխնիկական արդյունաբերության մինիստրությանը, ՍՍՀՄ էլեկտրոնային արդյունաբերության մինիստրությանը, ՍՍՀՄ ռադիոարդյունաբերության մինիստրությանը, ՍՍՀՄ թեթև արդյունաբերության մինիստրությանը և ՍՍՀՄ անտառափայտի արդյունաբերության մինիստրությանը՝ 1988—1994 թվականներին ապահովել ենթակա ձեռնարկությունների ու դրանց մասնաճյուղերի նախագծում, կառուցում, ընդլայնում և վերակառուցում:

Վերոհիշյալ մինիստրություններին պարտավորեցնել ինքնավար մարզի ժողովրդական դեպուտատների տեղական սովետներին բաժնհասային մասնակցության կարգով միջոցներ փոխանցել սոցիալական ոլորտի և կոմունալ տնտեսության օբյեկտների զարգացման համար: ՍՍՀՄ թեթև արդյունաբերության մինիստրությանը ու ՍՍՀՄ անտառափայտի արդյունաբերության մինիստրությանը՝ հիշյալ աշխատանքները տնտեսհաշվարկային եղանակով կատարելու համար 1989—1990 թվականներին Ադրբեջանական ՍՍՀ թեթև արդյունաբերության մինիստրությանը ու Ադրբեջանական ՍՍՀ անտառափայտի ու փայտամշակման արդյունաբերության մինիստրությանը օգնություն ցույց տալ անհրաժեշտ մեքենաներով ու մեխանիզմներով ապահովելու գործում:

14. Շինարարության զգալիորեն աճող ծավալների կատարման նպատակով Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ ՍՍՀՄ պետշինի և ՍՍՀՄ պետպլանի հետ համատեղ մշակել և 1988 թվականի առաջին կիսամյակում հաստատել Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի շինարարական կազմակերպությունների նյութատեխնիկական բազայի զարգացման 1989—1995 թվականների կոնկրետ ծրագիր, նկատի ունենալով տասներեքերորդ հնգամյակում կատարվող շինմոնտաժային աշխատանքների ծավալը մեծացնել 1,3—2 անգամ, առաջին հերթին նախատեսելով ստեղծել խոշորապանել տնտեշինության կարողություններ, ինչպես նաև հավաքովի երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների և տեղական շինանյութերի արտադրության կարողություններ:

ՍՍՀՄ շինանյութերի արդյունաբերության մինիստրությանը՝ 1989—1990 թվականներին Ադրբեջանական ՍՍՀ շինանյութերի արդյունաբերության մինիստրությանը՝ հիշյալ աշխատանքները տնտեսհաշվարկային եղանակով կատարելու համար 1989—1990 թվականներին Ադրբեջանական ՍՍՀ թեթև արդյունաբերության մինիստրությանը ու Ադրբեջանական ՍՍՀ անտառափայտի ու փայտամշակման արդյունաբերության մինիստրությանը օգնություն ցույց տալ անհրաժեշտ մեքենաներով ու մեխանիզմներով ապահովելու գործում:

15. Սույն որոշմամբ նախատեսված առաջադրանքների կատարման աշխատանքները ակտիվ ընթացք ստանալու համար՝

1988 թվականին Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի համար պետական կենտրոնացված կապիտալ ներդրումների լիմիտն ավելացնել 12,4 միլիոն ռուբլով, այդ թվում շինմոնտաժային աշխատանքներինը՝ 3,9 միլիոն ռուբլով: Նշված կապիտալ ներդրումների ֆինանսավորումը կատարել ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի ռեզերվային ֆոնդի հաշվին. ՍՍՀՄ պետմատին, ՍՍՀՄ պետագրոարդին և ՍՍՀՄ մելիորացիայի ու ջրային տնտեսության մինիստրությանը՝ 1988 թվականին Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի կարիքների համար լրացուցիչ նյութատեխնիկական ռեսուրսներ դնել Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի տրամադրության տակ:

16. ՍՍՀՄ պետպլանին՝ Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի հետ համատեղ 1988 թվականից սկսած մասնագետների կողպերացված պատրաստման պլաններով նախատեսել, որ Հայկական ՍՍՀ-ի տարածքում գտնվող քոլհոզներում ուսանողական տեղեր հատկացվեն Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում ապրող անձանց նպատակային ընդունելության համար:

19. ՍՍՀՄ ժողովրդական կրթության պետական կոմիտեին և Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին՝ բարձրացնել կրթությամբ մասնագետների պատրաստման որակը բարձրացնելու և բարձրորակ կադրերի նկատմամբ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի պահանջմունքներն ավելի լրիվ բավարարելու նպատակով մշակել և իրականացնել Ստեփանակերտի մանկավարժական ինստիտուտի նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդման, ուսուցման արդիական տեխնիկական միջոցներով, անհրաժեշտ ուսումնավարթարատար տարքավորումներով և էլեկտրոնայնից հաշվողական տեխնիկայով նրա հագեցվածության միջոցառումներ:

20. Հիմնարկների և կազմակերպությունների ցուցանակներին նաև հայերեն գրելու Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում ապրող քաղաքացիների ցանկությունների առթիվ Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին հանձնարարել քննարկել և լուծել այդ հարցը:

21. Ադրբեջանի կոմկուսի Կենտկոմին, Ադրբեջանական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդին, Ադրբեջանի կոմկուսի Լեռնային Ղարաբաղի մարզկոմին և Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի ժողովրդական դեպուտատների սովետի գործկոմին՝

կուսակցական, սովետական ու տնտեսական մարմինների, արհմիութենական և կոմերիտական կազմակերպությունների կազմակերպչական ու քաղաքական աշխատանքը ընդատակվածել սույն որոշմամբ նախատեսված առաջադրանքների կատարմանը, աշխատավորների ջանքերը կենտրոնացնել նախ և առաջ տնտեսական ու սոցիալական խնդիրների լուծման վրա, ժողովրդական դեպուտատների տեղական սովետներին տրամադրված իրավունքներն ըստ ամենայնի օգտագործել մարզի ժողովրդական տնտեսության պլանավորման ու կառավարման գործում.

ըստ ամենայնի զարգացնել աշխատավորների նախաձեռնությունը ու ստեղծագործությունը, ենթադրյալ պաշտպանել նրանց ձգտումը՝ հայրենասիրական գործերով պատասխանելու վերակառուցման արագացնելու և խորացնելու, աշխատանքի ոճը կատարելագործելու, քննադատությունն ու ինքնաքննադատությունը զարգացնելու, տնտեսական ու սոցիալական զարգացման հարցերը լուծելիս լայն հրապարակայնություն ապահովելու ՍՄԿԿ կոչին:

Մասսայական ինֆորմացիայի և պրոպագանդայի միջոցներով սիստեմատիկաբար ու բազմակողմանիորեն լուսաբանել ռեֆորմի սոցիալական և տնտեսական զարգացման պրոբլեմները, խորապես վերլուծել պլանային առաջադրանքների կատարման ընթացքը, ընդհանրացնել իրական վերակառուցման փորձը, պրոպագանդել տնտեսավարման և աշխատանքի արդյունավետության բարձրացման արդիական մեթոդները:

***

ՍՄԿԿ Կենտրոնական կոմիտեն և ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհուրդը հաստատ համոզվածք են հաշտնում, որ Ադրբեջանական ՍՍՀ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի կոմունիստները, բոլոր աշխատավորները կդուցաբերեն քաղաքական հասունություն, պահի պատասխանատվության ըմբռնում, կդրսևորեն համախմբվածություն ու բարձր կազմակերպվածություն: Մարզի աշխատավորական կոլեկտիվների պարտքն է ամրապնդել հայ, ադրբեջանական և մեր երկրի մյուս ժողովուրդների բարեկամությունը, բոլոր ուժերը ուղղել թույլ տրված թերացումն ճարպահարմանը, 1988 թվականի և ամբողջությամբ վերջրած տասներկուերորդ հնգամյակի պլանների անկումն կատարմանը:

ՍՄԿԿ Կենտրոնական կոմիտեի
քարտուղար Մ. ԳՈՐԲԱՉՈՎ

ՍՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի նախագահ
Ն. ՌԻԺԿՈՎ